

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

F. SCOTT
FITZGERALD

Blândețea nopții

Traducere, prefață, tabel cronologic și note

MIHAI MIROIU

- 1932 Zelda are al doilea episod de depresie și este internată la o clinică din Baltimore.
- 1933 Familia se mută în Baltimore.
- 1934 Zelda are cel de-al treilea episod de depresie. Apare romanul *Tender is the Night* (*Blândețea nopții*).
- 1935 Apare povestirea *Taps at Reveille* (*Semnal de deșteptare*). Începe să scrie eseurile ce vor alcătui volumul *The Crack-Up* (*Fisura*).
- 1936 Zelda este internată la Highland Hospital din Asheville, Carolina de Nord. Moare mama lui Fitzgerald.
- 1937 Pleacă la Hollywood cu un contract de șase luni cu compania Metro-Goldwyn-Mayer. O cunoaște pe Sheilah Graham.
- 1938 Se mută la Malibu și de acolo la Encino. Contractul cu MGM încetează.
- 1939 În timpul unei călătorii la Dartmouth College pentru a elabora scenariul unui film (*Winter Carnival – Carnaval de iarnă*), Fitzgerald face un chef de pomină și sfârșește prin a fi internat într-un spital din New York.
- 1940 Lucrează la romanul *The Last Tycoon* (*Ultimul magnat*). Publică *The Pat Hobby Stories*, povestiri, în revista *Esquire*. În luna mai se mută la Hollywood. Moare în urma unui atac de cord la 21 decembrie și este înmormântat la Rockville Union Cemetery.
- 1941 Apare romanul neterminat *The Last Tycoon*.
- 1945 Apare volumul de eseuri *The Crack-Up* (*Fisura*).
- 1948 Zelda moare în incendiul de la Highland Hospital.

CARTEA ÎNTÂI

I

Pe încântătorul țărm al Rivierei franceze, cam la jumătatea drumului dintre Marsilia și granița italiană se înalță clădirea de culoare trandafirică a unui mare și mândru hotel. Palmieri reverențioși îi răcoresc fațada rozalie și în fața lui se întinde o mică plajă strălucitoare. În ultima vreme, locul a devenit o stațiune estivală frecventată de lumea mondenă. În urmă cu zece ani, atunci când clientela engleză se îndrepta spre nord, în aprilie, stațiunea rămânea aproape pustie. Și dacă bungalourile se înmulțesc astăzi în jurul hotelului, atunci când începe povestea noastră, numai cupolele a vreo douăsprezece vile vetuste mai putrezeau ca nufierii peste întinderea de pini dintre Hôtel des Étrangers al lui Gausse și Cannes, la cinci mile depărtare.

Hotelul era una cu covorașul de rugăciune cafeiniu al plajei. Dimineața devreme, imaginea îndepărtată a orașului Cannes, străvechile fortificații trandafirii și gălbui, Alpii purpurii ce mărgineau Italia se răsfrângeau în apă și tremurau pe vălurilele și undele stârnite de plante în apele puțin adânci și

limpezi. Un bărbat într-un halat albastru coborî pe plajă înainte de ora opt și, după ce se udă sânguincios cu apa rece tot mormăind și respirând zgomotos, se bălăci un minut în mare. Când acesta dispăru, pe plajă și în golf se lăsă pentru o oră liniștea. În zare se vedeau vase comerciale târându-se spre apus; în curtea hotelului țipau comisionarii; roua se usca de pe pini. Peste încă un ceas, începură să sune claxoanele automobilelor pe șoseaua șerpuitoare de-a lungul crestelor joase ale Maurilor, care desparte litoralul de adevărata Franță provensală.

La o milă depărtare de mare, unde pinii lasă locul unor plopi prăfuiți, se află o stație singuratică de cale ferată unde, de unde, într-o dimineată de iunie a anului 1925, o trăsură le luă pe o femeie și pe fiica ei și le lăsă la Hotelul Gausse. Chipul mamei era de o frumusețe ușor ofilită, care avea să fie curând pătată de vinișoare sparte; avea o expresie liniștită și totodată atentă într-un mod agreabil. Totuși privirile îi se îndreptau imediat spre fiica ei, care avea palmele de un roz fermecător și obraji învăpăiați de o încântătoare strălucire, aidoma îmbujorării înfiorate a copiilor după o baie rece, seara. Fruntea-i delicată se arcuia lin până la locul unde părul, mărgininnd-o aidoma unui scut heraldic, se revărsa în cărlionți, în ondulații și în bucle blonde și aurii. Avea ochi mari limpezi, luminoși și strălucitori, culoarea autentică a obrăjilor vizibilă datorită osârdiei inimii sale tinere și puternice. Trupul său atingea discret pragul din urmă al copilăriei – avea aproape optsprezece ani, era aproape

împlinită, dar roua mai sclipea încă peste întreaga ei ființă.

Când marea și cerul apărură sub ele într-o linie subțire, fierbinte, mama zise:

– Ceva îmi spune că n-o să ne placă aici.

– Oricum, eu vreau să mă întorc acasă, răspunse fata.

Amândouă vorbeau cu voioșie, dar era limpede că nu le atrăgea privirile nimic anume și aceasta le plictisea – ba, mai mult, niciun obiect al atenției lor nu le-ar fi mulțumit. Își doreau să vadă ceva deosebit de interesant, nu din nevoia de a-și stimula nervii tocți, ci cu aviditatea unor școlari premianți, care știu că-și merită vacanța.

– Stăm trei zile și apoi mergem acasă. Telegrafiez imediat să rețin bilete pe vapor.

La hotel fata făcu rezervarea într-o franceză expresivă, dar destul de monotona, ca și cum și-ar fi amintit ceva învățat mai demult. După ce se instalară la parter, fata se îndreptă spre lumina orbitoare a ușilor-ferestre și făcu câțiva pași pe veranda de piatră care învăluia toată fațada hotelului. Când păsea se ținea ca o balerină, nu lăsându-se pe șolduri, ci cu spatele drept. Afară, lumina fierbinte se apropie de umbra ei și o făcu să se retragă – lumina o orbea. Cincizeci de metri mai încolo Mediterana își dăruia culorile, clipă de clipă, soarelui acestuia nemilos; dincolo de balustradă un Buick decolorat se prăjea pe aleea hotelului.

Într-adevăr, în toată vecinătatea doar plaja fremăta de animație. Trei bone englezoice ședeau croșetând

pulovere și șosete după tiparul greoi al Angliei victoriene¹, modelele anilor patruzeci, șazeci și optzeci, pe fondul bărfelor urmând formule riguroase ca o incantație; mai aproape de mare, vreo douăsprezece persoane se adăposteau sub umbrele dungate pe când cei doisprezece copii ai lor urmăreau pești neintimidați prin locuri puțin adânci sau stăteau întinși goi cu pielea unsă cu ulei de cocos lucindu-le în soare.

Când Rosemary păși pe plajă, un băiat de vreo doisprezece ani trecu în goană pe lângă ea și se aruncă în mare cu strigăte de triumf. Simțind cum priviri străine o cercetau, își dezbracă halatul de baie și îl urmă. Pluti cu fața în jos câțiva metri și, văzând că e puțin adânc, se ridică nesigură și înaintă cu greutate târându-și picioarele zvelte ca pe niște pietre de moară prin apa care opunea rezistență. Când apa îi ajunse aproape până la șani aruncă o privire spre țarm; un bărbat chel, care purta monoclu și o pereche de pantaloni strâmți de baie, cu pieptul păros bombat, cu burta suptă, o privea cu mare atenție. Când Rosemary îi întoarse privirea, bărbatul își scoase monoclul care fu ascuns între tufele de păr poznașe de pe piept și își turnă un pahar din sticla pe care o ținea în mână.

Rosemary se întinse cu capul în apă și înotă într-un craul ritmat, în patru timpi, până la plută. Apa ajunse la ea, o trase cu gingășie în jos, ferind-o de arșiță.

¹ Perioadă istorică ce coincide cu domnia reginei Victoria (1837–1901).

și se strecură în păr și pătrunse în toate ascunzișurile trupului. Se rostogolea acum în apă, o îmbrățișa și se bălăcea în ea. Ajunse la plută găfâind, dar o femeie bronzată, cu dinți albi ca laptele, o privi cu dispreț și Rosemary, dându-și brusc seama de albul desăvârșit al propriului trup, se răsuci pe spate și se îndreptă spre țarm. Bărbatul păros, care ținea încă sticla în mână, i se adresă pe când ieșea din apă.

– Știți, sunt rechini, dincolo de plută.

Era de o naționalitate greu de precizat, însă vorbea englește cu accentul tăragănat de Oxford.

– Ieri au devorat doi marinari englezi din flota de la Golfe Juan.

– Dumnezeule! exclamă Rosemary.

– Vin după gunoaiile aruncate de pe vasele din flotă.

Privind în depărtare, în semn că îi vorbise doar pentru a o preveni, făcu doi pași mărunți și își mai turnă un pahar. Conștientă de sine, dar nu contrariată în mod neplăcut, deoarece în timpul conversației atenția tuturor se îndreptase asupra ei, Rosemary căută un loc unde să se așeze. Era evident că fiecare familie ocupa fâșia de nisip din fața propriei umbrele; mai mult decât atât, se plimbau de la o umbrelă la alta și își vorbeau de la distanță – o ambianță de comunitate care dădea de înțeles că nu oricine era bine-venit. Puțin mai încolo, unde plaja era presărată cu pietricele și alge uscate, ședea un grup cu pielea la fel de albă ca a ei. Ședeau lungiți sub umbrele mici de mână, în loc de umbrele de plajă, și, evident, nu

se numărau printre obișnuiții locului. Rosemary își găsi un loc între cei bronzati și cei nebronzati și își întinse halatul de baie pe nisip.

Cum ședea astfel întinsă, mai întâi le auzi glasurile, le simți pașii ocolindu-i trupul și siluetele mișcându-se între ea și soare. Suflarea caldă agitată a unui câine curios îi atinse gâtul; simți cum pielea începe să i se încingă de arșiță și auzi murmurul stins al valurilor frânte pe țârm. Curând urechea ei desluși glasuri răzlețe și înțelese că cineva numit cu dispreț „North ala“ răpise un chelner de la o cafenea din Cannes, noaptea trecută, ca să-l taie în două cu ferăstrăul. Povestitoarea acestei istorisiri era o femeie cu părul alb, în rochie lungă de seară, evident o relicvă din noaptea trecută, căci avea încă o diademă agățată pe cap și o orhidee descurajată i se ofilea pe umăr. Cuprinsă de o vagă antipatie față de ea și de însoțitorii ei, Rosemary întoarse capul.

Cel mai aproape de ea, de cealaltă parte, era o femeie tânără întinsă la adăpostul mai multor umbrele și întocmind o listă oarecare de lucruri dintr-o carte deschisă pe nisip. Costumul de baie îi era coborât de pe umeri și spatele-i bronzat, brun-cafeniu, scos în evidență de un șirag de perle crem, strălucea în soare. Avea o față severă, frumoasă, înduioșătoare. Se uită la Rosemary, dar fără s-o vadă. Dincolo de ea era un bărbat frumos, cu o caschetă de jocheu și pantaloni de baie strâmți, cu dungi roșii; apoi venea femeia pe care Rosemary o văzuse pe plută și care se uita la ea, dând semne că o vede; apoi un bărbat cu

fața prelungă și capul blond leonin, în pantaloni strâmți albaștri, fără pălărie, vorbind cu multă seriozitate unui tânăr de origine clar latină, în pantaloni strâmți negri; amândoi în acest răstimp oprindu-se să adune din nisip alge uscate. Rosemary ajunsese la concluzia că cei mai mulți dintre ei sunt americani, dar era ceva care îi deosebea de americanii pe care-i cunoscuse în ultima vreme.

După un timp își dădu seama că bărbatul cu caschetă de jocheu dădea un mic spectacol pentru acest grup; pășea cu gravitate cu o greblă în mână, aparent pentru a îndepărta pietrișul, dar de fapt executa o parodie burlescă, iar expresia gravă a feței sale nu făcea decât să sporească suspansul. Chiar și cele mai mai mărunte trăsături ale chipului său deveniseră ilare, orice cuvânt pe care-l rostea stârnea râsete zgomotoase. Până și aceia care, asemenea ei, se aflau prea departe ca să-l audă își îndreptau antenele atenției într-acolo; singura persoană de pe plajă care nu fu prinsă în acest joc era tânăra femeie cu șiragul de perle. Cu modestia proprietarului, poate, ea răspundea la fiecare izbucnire de veselie aplecându-se tot mai atent asupra listei. Pe neașteptate, bărbatul cu monoclu și ticlă rosti din înălțimi deasupra lui Rosemary:

– Sunteți o înotătoare grozavă.

Aceasta protestă.

– Foarte bună. Eu mă numesc Campion. E aici o doamnă care spune că v-a văzut la Sorrento săptămâna trecută și știe cine sunteți și care ar dori foarte mult să vă cunoască.

Privind în jur cu o iritare ascunsă, Rosemary constată că grupul celor nebronzăți o aștepta. Se ridică fără tragere de inimă și se îndreptă spre ei.

– Doamna Abrams, doamna McKisco, domnul McKisco, domnul Dumphy.

– Știm cine sunteți, vorbi femeia în rochie de seară. Sunteți Rosemary Hoyt și eu v-am recunoscut la Sorrento și l-am întrebat pe recepționistul de la hotel, și cu toții am căzut de acord că sunteți absolut minunată și vrem să știm de ce nu v-ați întors în America să mai jucați într-un alt film la fel de extraordinar.

Făcură cu toții gestul de prisos dându-se la o parte pentru a-i face loc. Femeia care o recunoscuse nu era evreică, în ciuda numelui. Era una din acele „fete de treabă” cam bătrâioare, care supraviețise propriei generații grație insensibilității față de experiență și unei bune digestii.

– Voiam să te prevenim să nu te expui prea mult la soare din prima zi, urmă ea cu veselie, pentru că pielea este foarte importantă în cazul dumatăle; însă pe plaja asta afurisită e atâta formalism că nu știam dacă n-ai să te superi...

II

– Credeam că poate și dumneata faci parte din complot¹, spuse doamna McKisco.

¹Joc de cuvinte. Cuvântul „plot” are o dublă semnificație: complot și intrigă (în filme, romane sau piese de teatru).

Aceasta era o tânără drăguță cu ochi oboșiți, animată de un zel descurajant.

– Nu știm exact cine e în complot și cine nu e. Un bărbat față de care soțul meu a fost cât se poate de îndatoritor s-a dovedit a fi personajul principal – în fapt mâna dreaptă a eroului.

– Complot? întrebă Rosemary, înțelegând doar pe jumătate. Există vreun complot?

– Draga mea, noi nu știm, răspunse doamna Abrams cu un chicotit nestapănit, de femeie voinică. Noi nu facem parte din el. Noi suntem publicul de la galerie.

Domnul Dumphy, un tânăr efeminat, cu păr ca firul de pai, remarcă:

– Mama Abrams este ea însăși un complot, iar Campion își clătină monoculul spre el spunându-i:

– Haide, Royal, nu mai fi atât de nesuferit.

Rosemary îi privi pe toți stânjenită, părându-i rău că mama ei nu venise împreună cu ea pe plajă. Oamenii aceștia nu-i plăceau, mai ales acum când îi compara cu cei de la celălalt capăt al plajei, care o interesaseră cu adevărat. Abilitatea mamei sale în relațiile sociale, limitată, dar de netăgăduit, le scotea, rapid și cu hotărâre, din situații nedorite. Rosemary era însă o celebritate numai de șase luni și, uneori, se întâmpla ca manierele franțuzești ale adolescenței ei timpurii și cele democratice ale Americii – acestea suprapuse mai târziu – să creeze o anumită confuzie și o făceau să se trezească exact în asemenea situații.

Domnul McKisco, un bărbat uscățiv de vreo treizeci de ani, pistruiat și roșu la față, nu găsea deloc

amuzant subiectul „complotului“. Se zgâise la mare și acum, aruncându-i o privire fugară soției, se întoarse spre Rosemary și o întrebă agresiv:

- Ești de mult aici?
- Numai de o zi.
- Aha.

Considerând că schimbase cu succes subiectul conversației, domnul McKisco întoarse privirea spre ceilalți.

– Și stai toată vara? întrebă doamna McKisco cu candoare. Dacă stai ai să poți urmări desfășurarea complotului.

– Pentru numele lui Dumnezeu, Violet, las-o baltă! explodă soțul ei. Mai găsește și alte glume!

Doamna McKisco se aplecă spre doamna Abrams și șopti suficient de tare cât să poată fi auzită:

– E nervos.

– Nu sunt nervos, se împotrivi domnul McKisco. Întâmplarea face că nu sunt deloc nervos.

Obrajii i se îmbujoraseră în mod vizibil – fața i se acoperise de o roșeață cenușie, dizolvându-i orice expresie într-una de nesfârșită zădărnicie. Deodată, vag coștient de starea sa, se ridică pentru a intra în apă, urmat de soție, iar Rosemary, profitând de acest prilej, păși după ei.

McKisco inspiră adânc, se aruncă în apa puțin adâncă și începu să lovească anevoios oglinda Mediteranei într-o mișcare ce se voia a fi craul; pierzându-și suflul se ridică și privi în jur cu o expresie de mirare că se afla încă aproape de țarm.

– N-am învățat încă să respir. N-am înțeles niciodată prea bine cum se respiră, zise el privind-o pe Rosemary întrebător.

– Cred că trebuie să dai drumul la aer sub apă, explică ea. Și la fiecare a patra bătaie din brațe ridici capul pentru aer.

– Respirația este partea cea mai grea pentru mine. Mergem până la plută?

Bărbatul cu capul leonin ședea întins pe pluta care se legăna înaintea și înapoi în voia apei. Când doamna McKisco întinse mâna spre plută, aceasta se inclină brusc și îi lovi brutal brațul, motiv pentru care bărbatul se ridică și o trase la bord.

– Mi-a fost teamă că te-a lovit.

Vocea îi era lentă și timidă; avea una dintre cele mai triste fețe pe care le văzuse Rosemary vreodată, cu pomeții înalți de indian, buza superioară alungită și niște ochi auriu-închis enormi, adânciți în orbite. Vorbise deschizând gura dintr-o parte ca și cum ar fi sperat ca vorbele sale să ajungă la urechile doamnei McKisco pe o cale ocolită și discretă; o clipă mai târziu bărbatul intrase deja în apă și trupul său lung se lansă perfect întins cu capul spre țarm.

Rosemary și doamna McKisco îl priveau. Când îi pieri avântul, se îndoi de la mijloc pe neașteptate, pulpele-i suple se înălțară deasupra apei și dispăru cu totul, nelăsând în urmă niciun firicel de spumă.

– E un înotător bun, zise Rosemary.

Răspunsul doamnei McKisco veni cu o asprime surprinzătoare.